

**Ministarstvo europskih integracija
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Ministarstvo vanjskih poslova
Ministarstvo financija - Carinska uprava**

Izvešće o pregovorima o dodatnom Protokolu uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i dodatnom Protokolu uz Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, kako bi se uzelo u obzir pristupanje Češke Republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Mađarske, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije i Slovačke Republike Europskoj uniji

Zagreb, 23. travnja 2004. godine

Uvod

Pregovori oko sklapanja dodatnog Protokola uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i dodatnog Protokola uz Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, kako bi se uzelo u obzir pristupanje Češke Republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Mađarske, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije i Slovačke Republike Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: Protokoli) vodili su se temeljem članka 36. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju odnosno članka 23. Privremenog sporazuma, pri čemu su se uzimali u obzir međusobni interesi Hrvatske i EU.¹

Pregovori o Protokolima vodili su se izravno između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije, a ne u okviru konzultacija unutar Privremenog odbora. To stoga što Privremeni odbor, prema odredbama Privremenog sporazuma, nije ovlašten odlučivati o svim pitanjima koja su bila predmetom pregovora. Osim toga, pregovori o Protokolima odnosili su se na sklapanje ugovora o izmjeni Privremenog sporazuma i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Dakle, pregovaralo se o novom pravnom okviru koji nije uređen odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, niti odredbama Privremenog sporazuma.

Naime, sklapanjem Protokola uvažava se činjenica proširenja Europske unije na deset novih država članica od 1. svibnja 2004. godine te se Protokolima adaptiraju Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju odnosno Privremeni sporazum kako bi se na odgovarajući način uredili trgovinski odnosi Republike Hrvatske sada s proširenom EU, tj. s Europskom zajednicom i 25 država članica EU. Predmet pregovora su dakle bile postojeće trgovinske koncesije i trgovinski tijekovi za poljoprivredne, prehrambene i ribarske proizvode, a ne utvrđivanje novih, dodatnih, kvota za uvoz u RH iz proširene EU. Riječ je o odgovarajućem prenošenju postojećih trgovinskih koncesija koje je šest pristupajućih država imalo s RH, na temelju sklopljenih ugovora o slobodnoj trgovini.

Tijek pregovora

Vijeće ministara EU usvojilo je 29. rujna 2003. godine odluku kojom je Europska komisija ovlaštena otvoriti pregovore, u ime Zajednice i država članica, s RH i Makedonijom u cilju izmjena i dopuna Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Voditeljem izaslanstva Europske komisije određen je David Daly, načelnik u Općoj upravi za vanjske odnose Europske komisije.

Prve neformalne konzultacije predstavnika RH i Europske komisije o Protokolu održane su 16. listopada 2003. godine u Bruxellesu. Kako u tome trenutku Vlada Republike Hrvatske nije još pokrenula postupak za sklapanje Protokola, na sastanku su predstavnici Europske komisije samo iznijeli svoja uvodna i načelna stajališta.

¹ To je puni naziv međunarodnog ugovora koji je dosad, radi kratkoće izričaja, nazivan Protokolom 7. Također, treba istaknuti da je riječ o dva protokola, jednom uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, a drugom uz Privremeni sporazum. Njihov sadržaj je gotovo identičan, a razlikuje se samo u pojedinim odredbama samih protokola, dok su njihovi dodaci istovjetni.

Vlada Republike Hrvatske je 29. listopada 2003. godine donijela Odluku o pokretanju postupka za sklapanje dodatnog protokola uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice - Protokol 7. O proširenju (dalje: Odluka).

Tom Odlukom određeno je izaslanstvo za pregovore i osnova za pregovore.

Izmjenama Odluke ministrica europskih integracija, mr. sc. Kolinda Grabar - Kitarović, imenovana je voditeljicom izaslanstva za vođenje pregovora s Europskom komisijom. Izaslanstvo Republike Hrvatske za vođenje pregovora s Europskom komisijom o Protokolu još su činili: mr. sc. Miroslav Božić, zamjenik voditeljice, pomoćnik ministra, Ružica Gelo, načelnica, Anita Sever - Koren, viša stručna savjetnica, Neda Skakelja, viša stručna savjetnica, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva; mr. sc. Boris Grigić, načelnik, Andreja Metelko - Zgombić, načelnica, Ministarstvo vanjskih poslova; Tatjana Tomić, načelnica, Zrinka Horvatić, voditeljica odsjeka, Nina Berić, viša savjetnica, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva; Zorica Kučić Vitaljić, pomoćnica ravnatelja, Vesna Kadić, pomoćnica ravnatelja, Ministarstvo financija - Carinska uprava, dr.sc. Višnja Samardžija, pomoćnica ministrice, mr. sc. Dario Mihelin, savjetnik ministrice, Ministarstvo europskih integracija. Izaslanstvu se tijekom trećeg i četvrtog kruga pregovora pridružio i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Petar Čobanković.

Zamjenik glavnog direktora u Općoj upravi za vanjske odnose Europske komisije, Michael Leigh, uputio je 26. studenog 2003. godine predsjedavajućem Privremenog odbora, tadašnjem ministru europskih integracija, mr. sc. Nevenu Mimici, liste zahtjeva koje su se temeljile na tradicionalnoj trgovini (2000. - 2002.) za poljoprivredne i prerađene poljoprivredne proizvode Republike Hrvatske s deset novih država članica koje je izradila Europska komisija kao polaznu osnovu za pregovore.

Zamjenik glavnog direktora u Općoj upravi za vanjske odnose Europske komisije, Michael Leigh, uputio je 8. siječnja 2004. godine ministrici europskih integracija liste zahtjeva temeljene na tradicionalnoj trgovini (2000. - 2002.) za riblje proizvode Republike Hrvatske s deset novih država članica koje je izradila Europska komisija kao polaznu osnovu za pregovore.

Kao priprema formalnih pregovora na tehničkoj su razini 9. veljače u Bruxellesu uspoređeni podaci o međusobnoj trgovini i carinskim koncesijama kako bi se utvrdilo zajedničko činjenično polazište za predstojeće pregovore. U listama trgovine poljoprivrednim proizvodima, prerađenim poljoprivrednim proizvodima te ribljim proizvodima, na koje će se Protokoli i odnositi, bilo je nužno izmijeniti tarifne oznake zbog promjene tarifnog sustava u Republici Hrvatskoj nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Naime, 2002. godine carinska tarifa Republike Hrvatske usklađena je s Kombiniranom nomenklaturom Europske unije, što se odrazilo na promjenu niza tarifnih brojeva u carinskoj tarifi. Također, u nekim slučajevima je bilo potrebno ukazati na tehničke omaške koje su se dogodile pri sastavljanju lista Europske komisije (zamijenjene su hrvatske uvozne koncesije s hrvatskim izvoznim koncesijama, zamjene mjernih jedinica, itd.). Kod određenog broja proizvoda uočene su veće razlike u prikazanim podacima u trgovini u usporedbi s hrvatskim statističkim podacima, koji su bili ranije dostavljeni Europskoj komisiji, na što je još jednom upozoreno.

Vlada Republike Hrvatske je na svojoj sjednici 18. veljače 2004. godine usvojila Pregovaračke smjernice za vođenje pregovora o sklapanju Protokola.

Ukupno su održana četiri kruga pregovora u Bruxellesu. Dana 26. veljače 2004. godine održan je prvi krug pregovora, drugi krug pregovora održan je 17. ožujka 2004. godine, treći 5. i 6. travnja 2004. godine, a četvrti, ujedno i posljednji, krug pregovora 16. travnja 2004. godine.

Pregovaračke smjernice Republike Hrvatske

Pregovaračke smjernice za vođenje pregovora o sklapanju Protokola utvrđene od Vlade Republike Hrvatske određivale su da je u utvrđivanju dodatnih koncesija za izvoz iz proširene EU potrebno uzimati u obzir:

- visinu potpora, posebice izvoznih subvencija koja će se plaćati svim zemljama članicama EU;
- posebnu osjetljivost pojedinih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda;
- dostignuti stupanj liberalizacije pojedinih proizvoda;
- veličinu hrvatske proizvodnje u odnosu na udio potrošnje na tržištu EU;
- udio preferencijalnog i ukupnog uvoza (prema podacima uvozne statistike) iz zemalja pristupnica, kao i uvoza iz EU-15, u potrošnji pojedinog proizvoda na hrvatskom tržištu;
- potrebu postupne daljnje liberalizacije trgovine.

Također, konačni rezultat pregovora, kao krajnji ishod, nije mogao biti veći od zbroja carinskih koncesija odobrenih u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju za uvoz pojedinog proizvoda iz EU-15 i carinskih koncesija za pojedini uvozni proizvod odobrenih novim budućim članicama EU u bilateralnim ugovorima o slobodnoj trgovini s Republikom Hrvatskom.

S obzirom na uočene negativne trendove u poljoprivrednom sektoru, prije svega rastući deficit u poljoprivrednoj razmjeni s postojećim i novim zemljama članicama EU, hrvatska je strana u izradi pregovaračkih smjernica i samim pregovorima vodila računa o posebnoj osjetljivosti ovoga sektora kako bi se otklonile moguće negativne posljedice potpisivanja Protokola. Hrvatski su pregovarači zastupali stav da u utvrđivanju dodatnih koncesija za uvoz iz EU polazište treba biti razina preferencijalnog uvoza iz novih članica EU, a ne ukupan uvoz (dakle i uvoz na MFN osnovi), kako su to tražili predstavnici EU.

Tako se u pregovorima polazilo prvenstveno od interesa hrvatskog gospodarstva, no, uvažavala se i odredba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma o uzimanju u obzir međusobnih interesa Hrvatske i Zajednice.

Rezultati pregovora

U Bruxellesu su nakon četiri kruga pregovora i dva kruga tehničkih konzultacija 16. travnja 2004. godine zaključeni pregovori i parafirani Protokol uz Privremeni sporazum i Protokol uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Protokole su parafirali ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Petar Čobanković, u ime hrvatske strane te načelnik u Općoj upravi za vanjske odnose Europske komisije, David Daly, kao predstavnik Europske komisije. Protokolom su utvrđene trgovinske koncesije za poljoprivredne, prehrambene i ribarske proizvode koje će se primjenjivati u razmjeni između Hrvatske i proširene Europske unije od 1. svibnja 2004. godine. Dogovorena je privremena primjena dodatnog Protokola uz Privremeni sporazum te će se njegove odredbe primjenjivati od 1. svibnja 2004. godine.²

Unatoč ustrajanju predstavnika EK na prihvaćanju njihovih pregovaračkih načela, hrvatska je strana ipak uspjela za značajan broj osjetljivih proizvoda dogovoriti koncesije koje su manje kako od zbroja ukupnog uvoza tako i od zbroja koncesija.

S druge strane, hrvatsko je izaslanstvo postiglo dodatnu kvotu za bescarinski izvoz lubina i ribljih prerađevina od oko 1.400 tona, što je približno ukupan hrvatski izvoz navedenih proizvoda u zemlje pristupnice. Dobivena je i dodatna kvota od 28.000 hl za bescarinski izvoz naših vina, od čega se polovina odnosi na buteljirano vino, što je manje od ukupnog izvoza, ali više od preferencijalnog izvoza u referentnom razdoblju (2000.-2002.).

U nastavku Izvješća, rezultati se prikazuju po skupinama proizvoda.

a) Osnovni poljoprivredni proizvodi

Europska komisija postavila je zahtjev za utvrđivanje koncesija za ukupno 225 skupina proizvoda podrijetlom iz Europske unije. Budući da se više od polovice toga broja (točnije 136 skupina proizvoda) odnosi na potvrđivanje postojećeg bescarinskog režima uvoza koji je utvrđen Privremenim sporazumom, *de facto* se pregovaralo o povećanju koncesija za 89 skupina osnovnih poljoprivrednih proizvoda pri uvozu iz EU u RH.

Protokoli sadrže sljedećih 6 lista poljoprivrednih proizvoda, kojima su utvrđene koncesije za uvoz iz zemalja proširene EU:

- **Dodatak I.** (sadašnji dodaci IV(a) i IV(c) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma, odnosno proizvodi podrijetlom iz zemalja EU koji će se od 1. svibnja uvoziti u RH bez carina) – nema promjene u odnosu na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Privremeni sporazum te su za ove proizvode jedino obavljene tehničke ispravke zbog promjene tarifnih oznaka u RH.
- **Dodatak II.** (sadašnji dodatak IV(b) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma, odnosno proizvodi za koje je dogovorena mogućnost bescarinskog uvoza u RH u okviru carinskih kvota) – u odnosu na postojeći dodatak IV(b) povećane su kvote za peradsko meso (sa 610 na 780 tona) i ulje od soje (sa 220 na 1.200 tona).

Također su otvorene bescarinske kvote za novih 19 skupina proizvoda: ovce i koze (300 tona); svježe goveđe meso (200 tona); svježe mlijeko (13.500 tona); koncentrirano mlijeko (250 tona); sir (1.150 tona); med (20 tona); micelij gljiva (9.400 tona); krumpir za proizvodnju škroba (1.000 tona); sušeno povrće (1.050 tona); jabuke (5.800 tona); pšenično brašno (250 tona); prekrupa od žitarica (100 tona); ulje od repice (100 tona);

² S obzirom da je samo Privremeni sporazum o ovome trenutku na snazi.

ostalo konzervirano povrće (135 tona); marmelade i džemovi (130 tona); sokovi od jabuke i mješavine sokova (200 tona); šećerni sirupi (550 tona); pšenične posije (6.200 tona); stočna hrana (1.350 tona).

- **Dodatak III.** (sadašnji dodatak IV(d) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma, odnosno proizvodi za koje je predviđeno postupno ukidanje carina u okviru carinskih kvota) – u odnosu na postojeće koncesije iz Dodatka IV(d) povećane su preferencijalne kvote za sušeno meso (sa 330 na 500 tona), maslac (sa 220 na 300 tona) i konzerviranu rajčicu (sa 5.280 na 5.430 tona).
- **Dodatak IV.** (sadašnji dodatak IV(e) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma, odnosno proizvodi za koje je predviđeno postupno smanjivanje carina pri uvozu iz zemalja Europske unije) – nema promjene u odnosu na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Privremeni sporazum te su za ove proizvode jedino obavljene tehničke ispravke zbog promjene tarifnih oznaka u RH.
- **Dodatak V.** (sadašnji dodatak IV(f) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma, odnosno proizvodi za koje je predviđeno postupno smanjivanje carina u okviru carinskih kvota pri uvozu iz zemalja Europske unije) – povećane su preferencijalne kvote za dvije skupine proizvoda: dinje i lubenice (sa 6.050 na 6.210 tona) i slad (sa 16.500 na 17.500 tona).
- **Dodatak VI.** – lista od 22 skupine proizvoda za koje Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenim sporazumom nisu bile predviđene trgovinske koncesije za uvoz iz EU, ili proizvodima za koje su utvrđene dodatne koncesije zbog tradicionalnog uvoza iz zemalja pristupnica u EU. Radi se o kvotama za preferencijalni uvoz iz EU živih goveda (9.000 tona, 15% carine), živih svinja (2.550 tona, 15%), živih kokoši (90 tona, 10%), svinjskog mesa (3.570 tona, 25%), svježeg mlijeka (12.600 tona, 4,2 €/100 kg), kupusa (160 tona, 50% MFN), mrkve (140 tona, 50% MFN), hrena (11 tona, 50% MFN), krastavaca (200 tona, 10%), gljiva (340 tona, 10%), paprike (310 tona, 12%), smrznutog povrća (1.500 tona, 7%), pšenice (9.000 tona, 15%), kukuruza (20.000 tona, 9%), suncokreta (2.160 tona, 6%), margarina (1.200 tona, 20%), kobasica (1.900 tona, 10%), mesnih konzervi od svinjskog mesa (180 tona, 10%), ostalih mesnih konzervi (240 tona, 10%), glukoze (1.000 tona, 5%), melase (14.500 tona, 14%), povrća konzerviranog u octu (1.650 tona, 15%).

Na izvoznjoj strani Hrvatskoj su odobrene povećane kvote za bescarinski izvoz u zemlje proširene EU i to sa 45.000 hl (od čega 15.000 hl u rinfuzi) na 73.000 hl (od čega 29.000 hl u rinfuzi). Dakle od dodatnih 28.000 hl u istoj mjeri će se povećanje (po 14.000 hl) odnositi na vino u rinfuzi i na buteljirana vina.

Nije promijenjen režim izvoza “mlade govedine” iz RH u EU te je zadržana kvota od 9.400 tona uz 20% MFN carine pri izvozu u zemlje proširene Unije. Za EK pregovarače nije bio prihvatljiv zahtjev hrvatske strane da se ukine carina u okviru postojeće kvote za barem 1/3 od ukupne količine.

b) Prerađevine poljoprivrednih proizvoda

Prerađevinama poljoprivrednih proizvoda smatraju se proizvodi višeg stupnja obrade obuhvaćeni Protokolom 3. Privremenog sporazuma. Za najveći broj ovih proizvoda RH je već

odobrila ukidanje carina stupanjem na snagu Privremenog sporazuma ili nakon prijelaznog razdoblja. Za manji broj osjetljivih preradevina Hrvatska je za proizvode podrijetlom iz EU odobrila bescarinsku kvotu, koja se povećava svake godine.

U okviru pregovora o Protokolima Hrvatska je odobrila povećanje koncesija za sljedeće proizvode podrijetlom iz EU: jogurt s dodacima (sa 1.920 tona na 2.070 tona), mliječne namaze (sa 48 na 60 tona), bombone (sa 600 na 1.100 tona), čokolade (sa 1.680 na 2.130 tona), kekse i vafle (sa 1.920 na 2.920 tona), sladoled (sa 840 na 1.290 tona), mineralne vode (sa 4.200 na 16.200 tona) i bezalkoholna gazirana pića (sa 10.800 na 16.300 tona). Hrvatska je također otvorila bescarinsku kvotu za uvoz začinskih sredstava od 300 tona.

c) Ribarski proizvodi

Hrvatska je strana iskazala poseban interes za pregovore u ribarstvu, budući da je ribarski sektor jedno od rijetkih područja u kojima Hrvatskoj u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma nije bila odobrena povlastica bescarinskog izvoza za sve proizvode. Predstavnicima RH ponudili su obostranu potpunu liberalizaciju u trgovini ribom i proizvodima od ribe, što predstavnici EK nisu bili spremni prihvatiti.

Vodeći se načelima koja su bila prihvaćena u pregovorima u poljoprivrednom i prehrambenom sektoru, pregovori o povećanju koncesija u ribarstvu sveli su se na dvije skupine proizvoda: lubin i konzerviranu ribu. Za sve ostale ribarske proizvode u Protokolima zadržavaju se koncesije iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma.

Povećana je bescarinska kvota za izvoz lubina iz RH u zemlje proširene EU sa 550 na 650 tona godišnje. Također je povećana kvota za izvoz konzervirane ribe iz RH sa 220 tona na 1.550 tona, uz ukidanje carine u okviru kvote.

Također je povećana kvota za uvoz konzervirane ribe podrijetlom iz EU u RH sa 95 tona na 310 tona, uz ukidanje carine u okviru kvote. Nisu povećane kvote za uvoz ostale ribe podrijetlom iz EU.

Zaključak

Rezultati pregovora mogu se ocijeniti vrlo uspješnim te u potpunosti u skladu s osnovom za vođenje pregovora i pregovaračkim smjernicama Vlade Republike Hrvatske, potvrđenima i od strane Hrvatskog sabora:

1. Republika Hrvatska dobiva neograničene mogućnosti bescarinskog izvoza u deset novih država članica (dodatno tržište od 80 milijuna stanovnika) uz iznimku tri kategorije proizvoda (mlada govedina, vino, ribe i riblje preradevine).
2. Konačni rezultat pregovora, kao krajnji ishod, nije niti kod jednog proizvoda veći od zbroja carinskih koncesija odobrenih u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju za uvoz pojedinog proizvoda iz EU-15 i carinskih koncesija za pojedini uvozni proizvod odobrenih novim budućim članicama EU u bilateralnim ugovorima o slobodnoj trgovini s Republikom Hrvatskom. Naprotiv, u velikoj većini slučajeva, dogovorena trgovinska koncesija manja je od toga zbroja.

3. Unatoč ustrajanju predstavnika EK na prihvaćanju njihovih pregovaračkih načela, hrvatska je strana ipak uspjela za značajan broj osjetljivih proizvoda dogovoriti koncesije koje su manje kako od zbroja ukupnog uvoza tako i od zbroja koncesija.
4. Za neke osjetljive proizvode nisu utvrđene dodatne trgovinske koncesije iako su one postojale u bilateralnim ugovorima o slobodnoj trgovini, odnosno Europska komisija je, na ustrajanje hrvatskog izaslanstva, povukla neke od svojih zahtjeva (npr. maslinovo ulje, suncokretovo ulje, smrznuto goveđe meso).
5. Vrijednost carinskih koncesija za dodatne kvote koje je Republika Hrvatska odobrila za uvoz iz zemalja EU iznosi oko 100 milijuna USD, od čega se 46% odnosi na bescarinske kvote, a za 54% se primjenjuje neka razina preferencijalne carine unutar kvote.
6. S druge strane, hrvatsko je izaslanstvo postiglo dodatnu kvotu za bescarinski izvoz lubina i ribljih preradevina. Dobivena je i dodatna kvota za bescarinski izvoz naših vina.

Ovom Izvješću priložen je tekst parafiranog dodatnog Protokola uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i tekst parafiranog dodatnog Protokola uz Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, kako bi se uzelo u obzir pristupanje Češke Republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Mađarske, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije i Slovačke Republike Europskoj uniji, na engleskom jeziku, kao i njihovi prijevodi na hrvatski jezik.